

PROJEKT CLIMCITIES

ADAPTACJA DO ZMIAN KLIMATU
MAŁYCH I ŚREDNICH MIAST
POLSKI

INFORMACJA O PROJEKCIE DLA MIAST

WYKONAWCY PROJEKTU:

INSTYTUT OCHRONY ŚRODOWISKA
– PAŃSTWOWY INSTYTUT
BADAWCZY

VISTA ANALYSE

Warszawa, luty 2017

...„Celem ramowej polityki Unii Europejskiej w zakresie adaptacji do zmian klimatu jest poprawa odporności państw członkowskich na aktualne i oczekiwane zmiany klimatu, (...) a w szczególności lepsze przygotowanie do ekstremalnych zjawisk klimatycznych i pogodowych oraz redukcja kosztów społeczno-ekonomicznych z nimi związanych. (...) W Polsce ponad 60% ludności żyje w miastach - z tego względu konieczność przygotowania tych obszarów do możliwych zmian i zagrożeń stanowi kluczowe wyzwanie zarówno dla samorządów lokalnych, jak i dla ich mieszkańców.”

Ministerstwo Środowiska

Pierwszym polskim strategicznym dokumentem przygotowanym przez Ministerstwo Środowiska jest **"Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030"**. Dokument powstał w oparciu o ekspercki projekt **KLIMADA „Opracowanie i wdrożenie strategicznego planu adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu"**, realizowany, z polecenia Ministra Środowiska, przez **Instytut Ochrony Środowiska-Państwowy Instytut Badawczy**. Następnie, *„...wychodząc naprzeciw potrzebom mieszkańców oraz samorządów lokalnych..."*, Ministerstwo Środowiska przygotowało **„Podręcznik adaptacji dla miast"**. Kolejnym znaczącym krokiem w kierunku adaptacji miast jest niedawno rozpoczęty projekt skierowany do miast powyżej 100 tys. mieszkańców, w wyniku którego, we współpracy z miastami, powstaną **miejskie plany adaptacji do zmian klimatu**. Będą one uwzględniały specyficzne lokalne uwarunkowania geograficzne, społeczne i gospodarcze każdego z miast i będą zawierały propozycje konkretnych działań adaptacyjnych. Również w tym projekcie jednym z konsorcjantów jest **Instytut Ochrony Środowiska - Państwowy Instytut Badawczy**. Wyniki niedawno zakończonego, realizowanego przez Uniwersytet Warszawski, projektu PolCitClim - Porównawcze studium potencjału instytucjonalnego i zarządzania w kontekście adaptacji do zmian klimatycznych w Polsce i Norwegii – wskazują, że świadomość polskich miast konieczności adaptacji do zmian klimatu jest – w porównaniu z Norwegią – znacznie niższa. Odpowiedzią na te „braki” jest właśnie rozpoczynający się projekt **CLIMCITIES**. Projekt jest realizowany przez **Instytut Ochrony Środowiska-Państwowy Instytut Badawczy** we współpracy z norweska firmą **Vista Analyse**, mającą bogate międzynarodowe doświadczenie doradcze w zakresie opracowywania miejskich strategii adaptacyjnych.

1. O projekcie CLIMCITIES

1.1. Cel projektu

Dostosowanie się miast do zmieniających się warunków klimatycznych jest obecnie jednym z najważniejszych wyzwań. W miastach niekorzystne skutki zmiany klimatu są odczuwane szczególnie dotkliwie. Adaptacja do zmian klimatu na poziomie lokalnym zależy od skuteczności działań lokalnych instytucji, w tym przede wszystkim administracji samorządowej.

Cel projektu: rozwijanie zdolności adaptacji do zmian klimatu małych i średnich miast Polski poprzez zapewnienie podmiotom na poziomie lokalnym dostępu do wiedzy na temat adaptacji do zmian klimatu oraz realizacja celów adaptacyjnych określonych w unijnej i krajowej strategii adaptacji do zmian klimatu.

1.2. Korzyści z przystąpienia do projektu - miejska strategia adaptacji do zmian klimatu

Lokalna specyfika (wrażliwość, podatność) zmian klimatycznych musi znaleźć odzwierciedlenie w sposobie radzenia sobie z ich skutkami na poziomie lokalnym spełniając jednocześnie oczekiwania mieszkańców. Jedynie akceptacja społeczna przyczyni się do sprawnego wdrażania strategicznych

działań adaptacyjnych w planowaniu przestrzennym, w procesach inwestycyjnych i w zarządzaniu infrastrukturą społeczną.

Wymiernymi korzyściami z przystąpienia do projektu CLIMCITIES są:

- merytoryczne przygotowanie urzędników do opracowania miejskiej strategii adaptacji do zmian klimatu
- umiejętność rozwiązania najważniejszych problemów miasta wynikających ze zmian klimatu
- zdolność do wykorzystania przez miasto potencjalnych pozytywnych skutków zmian klimatu
- sprawność w pozyskiwaniu środków finansowych na działania prowadzące do ograniczenia negatywnych konsekwencji zmian klimatu
- sprawność w komunikacji i współpracy z mieszkańcami nie tylko na rzecz adaptacji miasta do zmian klimatu
- sprawność we wdrażaniu działań adaptacyjnych w planowaniu strategicznym rozwoju miasta
- świadomość konieczności i ekonomicznej opłacalności inwestycji pro adaptacyjnych lokalnego przemysłu i biznesu
- merytoryczne wsparcie dla lokalnych mediów w zakresie konsekwencji zmian klimatu
- świadomość społeczna zagrożeń i korzyści płynących ze zmian klimatu
- świadomość społeczna procedur administracyjnych koniecznych do wdrożenia strategii adaptacyjnych
- umiejętne godzenie sprzecznych interesów stron i efektywne wykorzystanie potencjału miasta do adaptacji do zmian klimatu

1.3. Odbiorcy projektu

CLIMCITIES jest projektem partycypacyjnym, skierowany zarówno do samorządów i mieszkańców miast małych i średnich Polski (o liczbie mieszkańców między 50 a 99 tys., a także mniejszych). Formą realizacji projektu są szkolenia. Pierwszą grupę docelową szkoleń stanowią pracownicy administracji samorządowej następujących referatów:

- ochrona środowiska
- planowanie przestrzenne
- architektura i nadzór budowlany
- gospodarka nieruchomościami
- infrastruktura miejska w tym: gospodarka wodna, systemy kanalizacji i gospodarka wodami opadowymi, transport
- zarządzania kryzysowego (w tym centra ratownictwa)
- inne kluczowe referaty miejskie infrastruktury technicznej i społecznej.

Drugą grupą odbiorców są lokalni liderzy:

- działacze pozarządowych organizacji pro ekologicznych,
- dziennikarze lokalnych mediów,
- przedstawiciele lokalnych społeczności, przedsiębiorców i biznesu,
- mieszkańcy – interesariusze działań adaptacyjnych w mieście.

1.4. Sposób realizacji projektu - szkolenia

Szkolenia będą realizowane metodą „blended learning” łączącą szkolenia stacjonarne ze szkoleniami online. Szkolenia stacjonarne będą przeprowadzone w 12 miastach Polski: Gdańsku, Koszalinie, Poznaniu, Wrocławiu, Żorach, Będzinie, Rzeszowie, Lublinie, Ostrowcu Świętokrzyskim, Łodzi, Warszawie i Ełku. Wybór tych miast jest podyktowany doskonałym skomunikowaniem Miast – uczestników projektu z miastem szkolenia w poszczególnych województwach. Szkolenia, po trzy

dwudniowe szkolenia w każdym mieście, dla obu grup odbiorców jednocześnie, zaplanowane są na godziny 9 – 16, z godzinną z przerwą obiadową. Moduły szkoleniowe online dostępne będą przez stronę projektu: <http://climcities.ios.gov.pl>.

2. Ramowy harmonogram projektu CLIMCITIES

Na realizację całego projektu przewidziano 9 miesięcy. Przedstawiony poniżej harmonogram wskazuje jedynie ramy czasowe realizacji najważniejszych elementów projektu. Szczegółowy harmonogram szkoleń w każdym mieście zostanie ustalony po konferencji otwarcia.

Konferencja inicjująca projekt - Warszawa	22 marca 2017
Początek szkoleń w województwach	kwiecień 2017
Koniec szkoleń w województwach	wrzesień 2017
Konferencja podsumowująca projekt	wrzesień 2017

3. Szczegółowy program szkoleń

<i>Układ i tematyka szkoleń</i>		<i>Odbiorcy</i>	
		<i>Przedstawiciele urzędów miejskich</i>	<i>Lokalni liderzy</i>
BLOK I. Komunikacja interpersonalna w systemie partycypacyjnym - miękkie umiejętności negocjacyjne Forma: seminaria i ćwiczenia			
Moduł 1.	Budowa oraz utrzymanie właściwych relacji pomiędzy stronami konfliktu czy współpracownikami: <ul style="list-style-type: none"> Umiejętność zbudowania porozumienia między stronami Umiejętności zarządzania oczekiwaniami odbiorcy Umiejętności modyfikowania własnych działań dzięki otrzymanej informacji zwrotnej 		✓
Moduł 2.	Efektywne techniki przekazu i komunikacji: <ul style="list-style-type: none"> Wiedza i umiejętność dostosowania stylu i charakteru przekazu zależnie od preferencji odbiorców Umiejętności sprawnego wykorzystywania efektywnych narzędzi przekazu 	✓	✓
Moduł 3.	Nowoczesne metody aktywizacji stron: <ul style="list-style-type: none"> Wiedza i umiejętności motywowania stron do efektywnego zaangażowania w konstruktywną współpracę Umiejętność efektywnego wykorzystania narzędzi aktywizujących w praktyce 		✓
Moduł 4.	<ul style="list-style-type: none"> Trudne sytuacje w rozmowach i konflikty interesów Wiedza na temat rodzajów, powodów i mechanizmów występowania trudnych sytuacji negocjacyjnych Umiejętności związane z wykorzystywaniem trudnych sytuacji do kontrolowanego wyzwolenia pokładów aktywności stron konfliktu ukierunkowanego na efektywną współpracę Wiedza na temat struktury informacji zwrotnej oraz umiejętności jej udzielania 	✓	✓
BLOK II. Podstawy merytoryczne adaptacji do zmian klimatu Forma: seminaria			
Moduł 1.	Podstawy prawne i polityczne adaptacji do zmian klimatu: <ul style="list-style-type: none"> Ramowa Konwencja Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu (UNCCC) Strategia adaptacji do zmian klimatu Unii Europejskiej (COM(2013) 216 final) 	✓	✓

Układ i tematyka szkoleń		Odbiorcy	
		Przedstawiciele urzędów miejskich	Lokalni liderzy
	<ul style="list-style-type: none"> Strategiczny Plan Adaptacji do zmian klimatu – SPA 2020 Działania związane z adaptacją do zmian klimatu w polskim systemie prawnym 		
Moduł 2.	Podstawy naukowe adaptacji do zmian klimatu: <ul style="list-style-type: none"> Zmiany klimatu w skali globalnej Regionalne i lokalne skutki zmian klimatu 	✓	✓
Moduł 3.	Adaptacja i mitygacja do zmian klimatu w mieście: <ul style="list-style-type: none"> Zarządzanie adaptacją do zmian klimatu na poziomie regionalnym i lokalnym Wrażliwość na negatywne skutki zmian klimatu oraz potencjał w zakresie adaptacji Mitygacja i adaptacja do zmian klimatu jako zadania jednostek samorządu terytorialnego 	✓	✓
Moduł 4.	Główne obszary adaptacji do zmian klimatu w miastach: <ul style="list-style-type: none"> planowanie przestrzenne infrastruktura miejska budownictwo zarządzanie kryzysowe aspekty społeczne adaptacji do zmian klimatu aspekty ekonomiczne adaptacji do zmian klimatu 	✓	✓
BLOK III. Miejskie plany adaptacyjne i budowa strategii miejskiej			
Forma: seminaria, ćwiczenia, warsztaty			
Moduł 1.	Wprowadzenie do strategii adaptacji do zmian klimatu: <ul style="list-style-type: none"> Istota, podmioty i przedmiot strategii adaptacji do zmian klimatu Zakres strategii adaptacji do zmian klimatu oraz synergie z innymi dokumentami strategicznymi na poziomie lokalnym Korzyści wynikające ze strategii adaptacji do zmian klimatu Okres i horyzont czasowy strategii adaptacji do zmian klimatu 	✓	✓
Moduł 2.	Proces opracowania strategii adaptacji do zmian klimatu: <ul style="list-style-type: none"> Warsztaty strategiczne Diagnoza lokalnych skutków zmian klimatu Analiza strategiczna wrażliwości na zmiany klimatu, Analiza scenariuszy zmian klimatu oraz przygotowanie scenariuszy adaptacyjnych Cele strategiczne adaptacji do zmian klimatu Cele operacyjne adaptacji do zmian klimatu Działania i zadania w zakresie adaptacji do zmian klimatu 	✓	✓
Moduł 3.	Szacowanie kosztów wdrożenia strategii adaptacji do zmian klimatu	✓	
Moduł 4.	Zbudowanie i współpraca członków Zespołu ds. wdrożenia strategii adaptacji do zmian klimatu	✓	
Moduł 5.	Udział mieszkańców w opracowaniu i wdrożeniu strategii adaptacji do zmian klimatu	✓	✓
Moduł 6.	Monitoring realizacji strategii adaptacji do zmian klimatu	✓	✓